

DẤU CHÂN PHẬT 1 (01)

Kinh THÀNH ẤP - Tương II, 185

BÁT CHÁNH ĐẠO - Đường lối tu của đức Phật

Khi đến đây được nghe bài này (Mãi trong tim con), cảm thọ của con thật là lắng dịu. Chúng ta cũng vậy, phải không ạ?

Khi con để tâm vào cái lời thì thấy cảm thọ nó dâng lên từ từ. Thấy tâm lòng mình, cảm giác trong lòng mình nó tha thiết theo cái lời của bài hát nói về Thầy. Thế rồi thấy nó chuẩn bị dâng lên nữa, thế là con nhìn vô, con nói nó: “Giờ không thọ nữa.” Con nhìn vào cảm thọ đó, con rút tâm ra khỏi cảm thọ đó. Thế là con thấy nó đứng lại và nó giảm, nhưng mà nó vẫn còn nhẹ nhẹ trong đó. Rồi sau đó con đi theo Thầy lên phía trên, con lại cho phép mình để tâm vào trong cái bài, và thấy thọ lại dâng lên trở lại.

Trong bài hát có một câu rằng: “*Thầy đi trước, con bước theo sau.*” Con hoan hỷ với lời nói đó, con thấy mình có cảm giác xúc động với lời nói đó. Và con nghĩ rằng trong khóa tu này và những ngày sắp tới, chúng ta đang thực hiện lời nói đó, tức là: “*Thầy đi trước, con bước theo sau.*”

Con thấy con đang bước theo dấu chân của người Thầy vĩ đại, người Cha vĩ đại của chúng ta. Ngài đã bước đi đến một sự thanh tịnh và giải thoát, giải thoát khỏi sanh tử.

Có tiếng tắc kè kêu...

Chúng ta có thấy thương âm thanh vừa rồi không? Do làm duyên gì, nghiệp gì mà không được nói tiếng người, mà lại nói tiếng của tắc kè. Hình ảnh đó cũng không xa lạ đối với chúng ta trong dòng luân hồi này đâu.

Và đức Phật, người Thầy vĩ đại của chúng ta, người Cha vĩ đại của chúng ta, Ngài đã giải thoát hoàn toàn khỏi tất cả những hình thức của tắc kè, của các loài loài sanh, của những chúng sanh trong địa ngục. Thoát khỏi những hình thức sống của ma quỷ, của vong hồn, của vong linh, của thân người tạm bợ đầy bệnh tật, đầy hiểm nguy. Ngài đã giải thoát khỏi tất cả những hình thức hiện hữu của sự vô thường này. Ngài đã đi trước rồi.

Và Thầy đi trước, con bước theo sau. Chúng ta đang bước theo Ngài, đang đi theo dấu chân của Ngài, trên con đường đi đến sự giải thoát khỏi tất cả những phiền não, khổ đau và nước mắt này.

Thầy đi trước, con bước theo sau.

Thưa Thầy, thưa Cha, thưa Đức Thế Tôn, chúng con - những người đệ tử của Ngài, những người học trò chân chánh của Ngài - chúng con xin được bước theo dấu chân của Ngài, để đi đến bến bờ của bình an, bình yên, không còn phiền não, không còn hơn thua, không còn tranh giành, không còn độc ác đối với nhau nữa.

Thưa Thầy, thưa Cha, thưa Đức Thế Tôn, chúng con nguyện sẽ nối gót theo Thầy, sẽ đi theo sát gót chân của Thầy để đi đến sự thoát khỏi phiền não và đau khổ trong dòng luân hồi trăm luân này.

Chúng ta có đồng lòng không ạ?

Thầy đi trước, con bước theo sau. Con đang bước theo dấu chân của Thầy đây! Con đang bước theo dấu chân của Cha đây!

Và thế nào là dấu chân của Như Lai, thế nào là dấu chân của các đức Phật mà chúng ta phải bước theo?

KINH THÀNH ÁP (trích đoạn)

19) *Ví như, này các Tỷ-kheo, một người khi đi qua một khu rừng, một chặng núi, thấy được một con đường cũ, một đạo lộ cũ do những người xưa đã từng đi qua. Người ấy đi theo con đường ấy, trong khi đi theo con đường ấy, người ấy thấy được một cổ thành, một cố đô do người xưa ở, với đầy đủ vườn tược, đầy đủ rừng cây, đầy đủ hồ ao với thành lũy đẹp đẽ.*

20) *Rồi này các Tỷ-kheo, người ấy báo cáo với vua hay vị đại thần: "Chư tôn hãy biết, trong khi đi ngang một khu rừng, một chặng núi, tôi thấy được một con đường cũ, một đạo lộ cũ do những người xưa đã từng đi qua. Tôi đã đi theo con đường ấy và thấy được một cổ thành, một cố đô*

do người xưa ở, với đầy đủ vườn tược, đầy đủ rừng cây, đầy đủ hồ ao, với thành lũy đẹp đẽ. Thừa các Tôn giả, hãy xây dựng lại ngôi thành ấy ".

21) Rồi này các Tỷ-kheo, vị vua hay vị đại thần cho xây dựng lại ngôi thành ấy. Và ngôi thành ấy, sau một thời gian lớn lên và trở thành một thành phố phồn vinh, thịnh vượng, đông đúc, tràn đầy người ở.

Cũng vậy, này các Tỷ-kheo, Ta đã thấy một con đường cũ, một đạo lộ cũ do các vị Chánh Đẳng Giác thuở xưa đã đi qua.

22) Và này các Tỷ-kheo, thế nào là con đường cũ, đạo lộ cũ ấy do các vị Chánh Đẳng Giác thuở xưa đã đi qua ?

Đây chính là con đường Thánh đạo tám ngành, tức là chánh tri kiến, chánh tư duy, chánh ngữ, chánh nghiệp, chánh mạng, chánh tinh tấn, chánh niệm, chánh định. Con đường ấy, này các Tỷ-kheo, là con đường cũ, đạo lộ cũ do các bậc Chánh Đẳng Giác thuở xưa đã đi qua.

33) Cái được Ta biết rõ, Ta đã tuyên bố cho các Tỷ-kheo, Tỷ-kheo-ni, nam cư sĩ, nữ cư sĩ được biết. Này các Tỷ-kheo, tức là Phạm hạnh này, phồn vinh, thịnh vượng, quảng đại, chúng đa, người nhiều và được chư Thiên, loài Người khéo léo trình bày.

Thì như vậy, vừa rồi chúng ta được nghe trích đoạn trong bài kinh Thành Ấp, Tương Ưng Bộ 2, 185.

Và trong đoạn kinh này, đức Phật Ngài đã dùng một ví dụ, rằng là: ví như một người, khi họ đi qua một khu rừng hay một chặng núi, họ thấy được một con đường cũ, một đạo lộ cũ do những người xưa đã đi qua. Và người ấy đã đi theo con đường ấy.

Trong khi đi theo con đường ấy, người ấy thấy được một cổ thành, một cổ đô do người xưa ở - tức là người này đi theo con đường ấy, người ấy thấy được một cổ thành, một cổ đô do người xưa ở, với đầy đủ vườn tược, đầy đủ vườn cây, đầy đủ hồ ao, với thành lũy đẹp đẽ.

Rồi người ấy về báo cáo lại với vua hay báo cáo lại với vị đại thần của vua, rằng là:

“Chư Tôn hãy biết, trong khi đi ngang khu rừng, đi ngang rặng núi, tôi thấy một con đường cũ, một đạo lộ cũ do người xưa đã từng đi qua.

Và tôi đã đi theo con đường ấy, và tôi thấy một cổ thành, một cổ đô do người xưa ở.

Nơi đó đầy đủ vườn tược, đầy đủ vườn cây, tức nhiên là nơi đó đầy đủ tiện nghi, đầy đủ hồ ao, với thành lũy đẹp đẽ.

Thưa Tôn giả, hãy xây dựng lại ngôi thành ấy.”

Và rồi vị vua hay vị đại thần đã cho xây lại ngôi thành ấy.

Và sau một thời gian lớn lên và trưởng thành, ngôi thành ấy đã trở thành một thành phố phồn vinh, thịnh vượng, đông đúc và tràn đầy người ở.

Cũng vậy, này các Tỳ-kheo, ta đã thấy một con đường cũ, một đạo lộ cũ do các vị Chánh Đẳng Giác thuở xưa đã đi qua.

Tức là, Ngài cũng đã tìm thấy được một con đường cũ, một đạo lộ cũ do các vị Chánh Đẳng Giác thuở xưa đã đi qua.

Và con đường cũ, đạo lộ cũ mà các vị Chánh Đẳng Giác thuở xưa đã từng đi qua đó là gì? Đó là đường lối tu tập với tám cái đúng.

Các vị Chánh Đẳng Giác thuở xưa đã tu tập theo cái gì? Theo tám cái đúng này mà các Ngài thành tựu Chánh Đẳng Chánh Giác.

Đó là các Ngài đã tu tập:

- Thấy đúng
- Nghĩ đúng
- Nói đúng
- Làm đúng
- Sống đúng
- Siêng đúng
- Quán đúng
- Định đúng

Các Ngài đã tu tập theo đường lối này.

Đạo có nghĩa là đường lối và cách thức tu hành, là phương pháp tu hành.
Đạo có nghĩa là như vậy đó.

Và các Ngài đã tu tập theo đường lối của tám cái đúng này, và đi đúng được sự chứng đắc của Chánh Đẳng Chánh Giác.

Như vậy thì Bát Chánh Đạo, hay là phương pháp tám đúng, chúng ta thấy là gì? Là Phật đạo, là Chánh Đẳng Chánh Giác đạo.

Và ngày nay, khi mà chúng ta kế thừa con đường này, thì đó được gọi là gì? Là Phật thừa, là Chánh Đẳng Chánh Giác thừa. Tức là, chúng ta đang thừa tự con đường mà đức Phật hay là các bậc Chánh Đẳng Chánh Giác đã từng tu tập và đã để lại cho chúng ta.

Thì như vậy, “Thầy đi trước, con bước theo sau” là chúng ta bước theo gì? Bước theo đường lối tu hành với tám cái đúng này. Đó là Thầy đi trước, con bước theo sau.

Chúng ta đang dần đưa những bước chân của mình bước vào đạo lộ của tám cái đúng, bước vào đời sống của tám cái đúng, bước vào một sự tu hành chân chánh với tám cái đúng:

- Thấy đúng
- Nghĩ đúng
- Nói đúng
- Làm đúng

- Sống đúng
- Siêng đúng
- Quán đúng
- Định đúng

Chúng ta đang dần đưa thân tâm mình vào trong đời sống này.

Đó là chúng ta đang nối bước theo con đường mà người Thầy vĩ đại của chúng ta, Ngài đã đi qua.

Đó là con đường, là đạo lộ, là đường lối tu hành của tất cả các bậc Chánh Đăng Giác: ở quá khứ, ở hiện tại, và ở vị lai.

Quá khứ, các bậc Chánh Đăng Giác đã từng đi theo con đường này, thành tựu trí tuệ về tự thân, và giải thoát khỏi sanh tử.

Đức Phật Thích Ca cũng nhờ tìm ra được manh mối của con đường này, và Ngài đã đi theo con đường này, đã trở thành bậc Chánh Đăng Chánh Giác. Sau này, khi mà một thời gian nữa, thời đại của Đức Phật Thích Ca chúng ta hoại diệt, chánh pháp này hoại diệt, con đường đưa đến sự giải thoát này biến mất hoàn toàn, không còn ai tu hành, học và hành theo Bát Chánh Đạo nữa. Đạo Phật sẽ dần dần lụn tàn, vì sao? Vì không còn có người đạt được đến sự giải thoát nữa, do không có người chứng đắc. Sự giảng dạy không đưa đến được kết quả của sự giải thoát, không đưa đến được kết quả của sự hết sạch luân hồi sanh tử, hết sạch những rác bần trong tự thân. Lòng tin đối với đạo Phật bị giảm dần, và rồi dần dần đạo

Phật chỉ còn cái danh thôi, và người ta đi vào cái danh đó, người ta không thấy được thật sự của sự an lạc giải thoát ở trong đó. Thế là người ta từ từ bỏ nó, vì người ta đi vào đường lối tu hành đó nhưng mà người ta không nhìn thấy được sự hướng dẫn chân chánh giúp cho họ thoát ra khỏi phiền não, thoát ra khỏi tham sân si, cho nên họ đã bước ra khỏi đạo Phật từ từ, dần dần.

Và rồi đến một thời điểm, đến cái danh của đạo Phật cũng không còn, tại vì người ta tu hành không thấy có kết quả thì người ta bỏ thôi, từ bỏ từ từ, rồi cuối cùng người ta thấy nó mang một ý nghĩa phù phiếm, và người ta bỏ hẳn đó. Rồi một thời gian nữa, thời đại chánh pháp của Đức Phật Thích Ca đi đến sự diệt tận một cách hoàn toàn, không còn cái danh của đạo Phật, cũng không còn cái tên của đạo Phật. Và đó là thời thế giới này chìm vào trong bóng tối của vô minh. Những sự tu hành lúc đó rơi vào trong sự mờ mẫn, quờ quạng, sờ soạng. Thấy biết được cái gì, cảm giác cảm xúc được cái gì trong vô minh thì hành trì theo cái ấy, có được đôi chút sự an tịnh của bình yên nhưng không đạt đến được sự chân thật của giải thoát.

Thời gian kéo dài rất rất là dài, vô lượng năm ở trong đó. Và thời gian của vô minh đó, thời gian đen tối của thế giới đó kéo thật là dài. Rồi sau đó lại có một người xuất hiện, một anh hùng. Vị này mầy mò, vị này khao khát, vị này mong muốn tìm kiếm sự thật về cuộc sống, sự thật về thân tâm. Và vị này đã tu tập lần mò, lần mò giống như Đức Phật Thích Ca của chúng ta. Rồi cuối cùng vị này sẽ phát giác ra được: “Ồ! Phương pháp đưa

đến trí tuệ và giải thoát chính là phương pháp Tám đúng.” Và thế là Bát Chánh Đạo, hay phương pháp Tám đúng, lại bùng sáng lên, lại rực sáng lên trên bầu trời này.

Như vậy, các vị Chánh Đẳng Giác ở tương lai, nếu vị nào thành một vị Chánh Đẳng Chánh Giác, thì vị đó cũng là người chứng ngộ cái gì? Chứng ngộ phương pháp Tám đúng, chứ không phải chứng ngộ một cái gì khác hết. Dù sau này cứ như vậy, mỗi một lần xuất hiện bậc Chánh Đẳng Chánh Giác là một khoảng thời gian vô lượng, nhưng sự tồn tại đạo Phật, bậc Chánh Đẳng Chánh Giác thì có hạn lượng, vì sự tu học và sự truyền thừa của những người đời sau lệch lạc, thành ra nó không được gìn giữ lâu, và rồi nó cũng biến mất.

Nhưng dù bất cứ vị Chánh Đẳng Chánh Giác nào xuất hiện trên cuộc đời hiện đời này vào bất cứ thời điểm nào của thế giới này - quá khứ, hiện tại hay vị lai - thì bất cứ sự xuất hiện nào của bất cứ một Đức Phật nào hay bậc Chánh Đẳng Chánh Giác nào, thì sự xuất hiện đó chính là sự chứng ngộ, sự thành tựu trí tuệ về bốn sự thật về sanh tử, thành tựu trí tuệ về con đường đưa đến vượt thoát lưới sanh tử này, chính là phương pháp Tám đúng. Ngoài ra không có nói là chứng ngộ cái gì khác cả.

Có một lần trong lớp con ở bên Pháp, có người hỏi con: “Đức Phật Thích Ca ở Ấn Độ chứng ngộ Bốn Thánh Đế hay là Bốn Thánh trí về ngũ uẩn, vậy rồi ở đâu đó, ở châu Âu này chẳng hạn, hay ở nước Mỹ, ở Canada, có một người nào đó cũng chứng ngộ thì sao? Tại vì đức Phật ở Ấn Độ, Ngài

tu mà, thì biết đâu cũng có một người nào đó ở châu Âu, châu Mỹ họ cũng tu, cũng chứng đắc rồi thành Phật thì sao? Đâu phải chỉ thế giới có một đức Phật.” Nghe cũng hợp lý phải không ạ?

Đúng đó, câu hỏi đó nghe hợp lý đó. Nhưng mà khi thành tựu chánh kiến thì mình sẽ biết rằng vị thành tựu chánh kiến, vị ấy sẽ biết rõ rằng: trong cùng một thế giới, trong cùng một thời điểm, không thể có hai vị Chánh Đẳng Chánh Giác xuất hiện. Sự kiện đó không xảy ra. Trong cùng một thời điểm trong thế giới này chỉ có một bậc Chánh Đẳng Chánh Giác xuất hiện. Sự kiện đó có xảy ra.

Nghe dễ mà hiểu thì chúng ta phải hiểu như thế nào? Thật sự mà nói, nếu mà bây giờ có một vị gọi là thành Phật, thành tựu Chánh Đẳng Chánh Giác, vị đó giảng pháp, thì khi vị đó khắc khoải về sanh tử, muốn tìm sự thật về tự thân mình, điều đầu tiên chúng ta thấy là người đó làm gì?

Đức Phật Thích Ca của chúng ta, đầu tiên xuất gia là làm gì? Ngài đi tìm thầy. Ngài lặn lội chỗ này chỗ kia để đi tìm thầy. Vào thời điểm đó, nếu có ai là Phật thì chắc chắn Ngài đã đi đến, gọi là tu tập với vị này rồi. Nhưng vì tìm nơi này nơi kia mà không nghe được nơi nào có bậc giải thoát hết. Và ban đầu, Ngài đã đi tìm hai bậc Thầy danh tiếng nhất thời đó, là hai vị hướng dẫn về thiên Vô sở hữu xứ và Phi tưởng phi phi tưởng xứ, tức là ngài Alara Kalama và ngài Uddaka Ramaputta. Đó là hai vị Thầy danh tiếng nhất của thời đó, và Ngài đã tu học, thành tựu được hai pháp đó, nhưng mà rồi cuối cùng Ngài buông ra, Ngài vẫn không thấy

Ngài sanh khởi trí tuệ gì trong đó, và Ngài đã từ bỏ, ra đi tìm một con đường khác.

Cho nên, nếu bây giờ một ai tìm đạo thì chúng ta nghĩ sao? Nghe ngóng, tìm kiếm chỗ này chỗ nọ chỗ kia để tìm, nơi nào có khả năng có trí tuệ là tìm đến để xem xét, để học hỏi rồi. Và nếu người đó tìm kiếm mà gặp được những lời dạy của Đức Phật Thích Ca thì người ta tu theo thôi. Với cái tâm khao khát tìm kiếm sự thật về bản thân, sự thật về sanh tử thì vị này, nếu đang có vị Phật xuất hiện thì chắc chắn vị này tìm đến vị Phật này. Đó là điều thứ nhất.

Điều thứ hai là như thế nào? Thí dụ nha, theo ảo tưởng của thế gian là nơi nào đó cũng có một bậc tự tu, tự chứng, tự đắc. Phật là bậc tự tu, tự chứng và tự đắc sự giải thoát này. Nhưng mà trên thế gian này, theo như lời Đức Phật dạy thì người tu và người tự chứng đắc tại một thời điểm duy nhất là Đức Phật, và những vị theo sau đó là những vị nghe sự chỉ dạy của Đức Phật, sự hướng dẫn của Đức Phật, và các vị này nương theo đó quán chiếu tự thân, thành tựu được trí tuệ và chứng đắc sự giải thoát.

Nói về bậc tự tu, tự chứng đắc, tự phát hiện thân tâm mình và tự chứng đắc, là Đức Phật mà thôi. Còn chúng ta là những vị phải nương vào ngọn đèn trí tuệ của Đức Phật để thấy biết về tự thân. Và khi chúng ta dần thân vào sự tu tập mà Ngài chỉ dạy thì chúng ta sẽ đi đến sự giải thoát.

Nhưng mà bây giờ, ví dụ theo cái vô minh của chúng sanh, nghi ngờ của chúng sanh, đâu đó, biết đâu có vị Phật khác nữa đó. Thì con đi theo cái giả thuyết của vô minh nha: nếu nơi nào đó có sự chứng đắc Chánh Đẳng Chánh Giác, nếu nơi nào đó có thêm một Đức Phật thứ hai xuất hiện, thì giáo pháp của Đức Phật này và sự chứng ngộ của Đức Phật này vẫn chính là Bát Chánh Đạo, không thể khác được.

Tại làm sao nói một bậc Chánh Đẳng Chánh Giác chứng ngộ và đạt được trí tuệ trọn vẹn về cuộc sống này được gọi là Chánh Đẳng Chánh Giác? Vì bậc Chánh Đẳng Chánh Giác là bậc có trí tuệ viên mãn, tròn đầy, đồng đẳng, đồng đều tất cả các góc cạnh, các góc độ, các khía cạnh về tự thân, về cuộc sống. Khi một vị thành tựu được một cái nhìn, một cái thấy, một cái biết viên mãn, trọn vẹn về tự thân và cuộc sống, tự mình nhìn thấy điều đó, thì vị đó được gọi là vị Chánh Đẳng Chánh Giác.

Thì bây giờ, bất cứ một vị nào nói là thành tựu Chánh Đẳng Chánh Giác thì vị đó vẫn là vị thành tựu trí tuệ viên mãn về tự thân và cuộc sống, ngoài ra chúng ta còn nghĩ vị đó thành tựu cái gì nữa? Cho nên nếu có bất cứ vị Chánh Đẳng Chánh Giác nào, hoặc nói ai đó là Phật, thì vị đó vẫn phải là vị giảng dạy và hướng dẫn một đời sống chân chánh với tám sự chân chánh, không thể khác được.

Người đó vẫn phải luôn hướng dẫn người khác tu hành cái gì? Người đó vẫn phải hướng dẫn người khác tu hành về sự thấy biết đúng, thấy biết chân chánh, suy nghĩ chân chánh, nói lời chân chánh, hành động chân

chánh, phải không ạ? Không lẽ người đó hướng dẫn người khác không thấy biết chân chánh, tức là hướng dẫn người khác đi khác cái chánh tri kiến ư?

Một vị tự xưng là Phật lại có thể hướng dẫn người khác ngoài chánh tri kiến, chánh tư duy, chánh ngữ, chánh nghiệp, chánh mạng, chánh tinh tấn, chánh niệm, chánh định hay không? Mà nếu hướng dẫn ngoài cái này, chắc chắn vị đó hướng dẫn tà tri kiến, tà tư duy, tà ngữ, tà mạng, tà tinh tấn, tà niệm, tà định.

Còn hề người nào hướng dẫn chánh tri kiến, vị đó chắc chắn là bậc Chánh Đẳng Chánh Giác, và người đệ tử được hướng dẫn từ sự hướng dẫn của bậc Chánh Đẳng Chánh Giác này được gọi là Thánh đệ tử, đệ tử của bậc Chánh Đẳng Chánh Giác.

Có một vị nào tự xưng mình là giác ngộ, là trí tuệ nhưng mà không hướng dẫn người ta tu chánh tri kiến, không hướng dẫn người ta tu chánh tư duy, tu hành vậy có đúng không? Tu hành mà không có chánh tri kiến, không có chánh tư duy, không có chánh ngữ, tức là không có thấy biết chân chánh, không có suy nghĩ chân chánh, không có nói lời chân chánh, không có hành động chân chánh, không có sự nuôi mạng chân chánh, không có sự siêng năng chân chánh, không có sự quán niệm chân chánh và không có sự định tâm chân chánh - một sự hướng dẫn tu tập mà không có hướng dẫn tám sự chân chánh này, thì sự tu tập đó có chân chánh hay không?

Cho nên, dù rằng bất cứ một vị Chánh Đẳng Chánh Giác nào - quá khứ, hiện tại hay vị lai - chứng đắc và thành tựu sự giải thoát sanh tử thì cũng đều nhờ vào trong sự chứng đắc và thành tựu trí tuệ về phương pháp Tám đúng, về đường lối tu hành về tám cái đúng này.

Sở dĩ con ít dùng, con tránh dùng danh từ “Bát Chánh Đạo” là vì e ngại rằng chúng ta lờn với danh từ đó. Trước đây được nghe những danh từ đó, nhìn cái danh từ đó bằng một cái nhìn vô minh, và cho rằng nó là tầm thường, là thấp kém. Mà vì vậy, trong sự chia sẻ của con thì sau này con thường dùng danh từ là “phương pháp Tám đúng”.